

27. 7. 2011

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nebezpečný výrobek v českém právu

Čas od času se v médiích objeví titulek „pozor, ten a ten výrobek je nebezpečný“, „ČOI objevila na trhu nebezpečné výrobky“, apod. Co však pod pojmem nebezpečného výrobku rozumí platné právo a jaké důsledky vyplývají ze skutečnosti, že je určitý výrobek de iure nebezpečný?

▣ ▣ ▣ HOLEC, ZUSKA
& PARTNEŘI

ADVOKÁTI | ATTORNEYS | RECHTSANWÄLTE

Do účinnosti zákona č. [102/2001](#) Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (dále „ZoOBV“), byl pojem nebezpečného výrobku definován § 2, odst. 1, písm. i) zákona č. [634/1992](#) Sb., o ochraně spotřebitele, jako „výrobek, který z důvodu jakékoli vady nebo nesprávné či nedostatečné informace sám o sobě nebo při obvyklém způsobu používání, sestavování nebo uchovávání, jakož i únikem škodlivých látek anebo v důsledku spoléhání se na přesnost, při náležité opatrnosti představuje nepředvídatelné nebo zvýšené nebezpečí ohrožení života, zdraví anebo majetku; výrobek nelze považovat za nebezpečný pouze proto, že byl do oběhu uveden výrobek bezpečnější“.

Ke změně došlo ke dni 01. 07. 2001, kdy v návaznosti na požadavky Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES, o obecné bezpečnosti výrobků (dále „Směrnice“), nabyt účinnosti výše uvedený ZoOBV, který definici nebezpečného výrobku ze zákona o ochraně spotřebitele vyňal a nahradil ji vlastním, poměrně složitějším vymezením.

Konkrétně se jedná o ustanovení § 3 ZoOBV, které nejprve stanoví, jaké výrobky jsou, resp. jaké se za bezpečné považují, a následně říká, že výrobky, které těmito kritériím nevyhovují, jsou nebezpečné. Především je třeba, že pro účely ZoOBV se výrobkem rozumí „*jakákoliv movitá věc, která byla vyrobena, vytěžena nebo jinak získána bez ohledu na stupeň jejího zpracování a je určena k nabídce spotřebiteli nebo lze rozumně předvídat, že bude užívána spotřebiteli, včetně věci poskytnuté v rámci služby, a to i v případě, že nebyla určena k nabídce spotřebiteli, pokud je tato věc dodávána v rámci podnikatelské činnosti úplatně nebo bezúplatně, a to jako věc nová nebo použitá či upravená*“ (§ 2, odst. 1 ZoOBV), přičemž se ZoOBV nevztahuje na použité výrobky prodávané jako starožitnosti ani na výrobky, které musí být před použitím opraveny nebo upraveny, a prodávající to kupujícímu prokazatelně sdělil (§ 2, odst. 2 ZoOBV). ZoOBV je předpisem obecným, a tedy platí, že pro posouzení bezpečnosti výrobku nebo pro omezení rizik, která jsou s jeho užíváním spojena, se bude podle jeho ustanovení postupovat tehdy, jestliže požadavky na bezpečnost nebo omezení rizik nestanoví příslušná ustanovení zvláštního právního předpisu, který přejímá požadavky stanovené právem ES (§ 1, odst. 2 ZoOBV).

Bezpečným je dle § 3, odst. 1 ZoOBV takový výrobek, který „*za běžných nebo rozumně předvídatelných podmínek užití nepředstavuje (i) po dobu stanovenou výrobcem nebo (ii) po dobu obvyklé použitelnosti nebezpečí, nebo jehož užití představuje pro spotřebitele vzhledem k*

bezpečnosti a ochraně zdraví pouze minimální nebezpečí při užívání výrobku, přičemž se sledují z hlediska rizika pro bezpečnost a ochranu zdraví spotřebitele **zejména tato kritéria:**

- a) vlastnosti výrobku, jeho životnost, složení, způsob balení, poskytnutí návodu na jeho montáž a uvedení do provozu, dostupnost, obsah a srozumitelnost návodu, způsob užívání včetně vymezení prostředí užití, způsob označení, způsob provedení a označení výstrah, návod na údržbu a likvidaci, srozumitelnost a rozsah dalších údajů a informací poskytovaných výrobcem; údaje a informace musí být vždy uvedeny v českém jazyce,
- b) vliv na další výrobek, za předpokladu jeho užívání s dalším výrobkem,
- c) způsob předvádění výrobku,
- d) rizika pro spotřebitele, kteří mohou být ohroženi při užití výrobku, zejména děti a osoby s omezenou schopností pohybu a orientace.“

Dále se za bezpečný výrobek považuje:

- a) výrobek splňující požadavky **zvláštního právního předpisu**, který přejímá právo ES a kterým se stanoví požadavky na bezpečnost výrobku nebo na omezení rizik, která jsou s výrobkem při jeho užívání spojena; stanoví-li takovýto právní předpis jen některá hlediska bezpečnosti, je třeba ostatní hlediska posoudit podle ZoOBV (§ 3, odst. 2 ZoOBV). Jako příklad takového zvláštního právního předpisu lze uvést zákon č. [22/1997](#) Sb., v platném znění, o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, a podle něj přijaté nařízení vlády č. [19/2003](#) Sb., v platném znění, kterým se stanoví technické požadavky na hračky, nebo zákon č. [110/1997](#) Sb., v platném znění, o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, aj.
- b) výrobek, u něž jsou požadavky na bezpečnost a omezení rizik upraveny **právem ES**, a to v případě neexistence zvláštního právního předpisu, který by právo ES přejímal a který by stanovil požadavky na bezpečnost výrobku nebo na omezení rizik spojených s jeho užíváním (§ 3, odst. 3 ZoOBV). Takto lze posoudit výrobek například z hlediska jeho souladu s požadavky na „chemickou bezpečnost“ podle tzv. nařízení REACH (1907/2006/ES).
- c) výrobek, který je ve shodě s **právním předpisem členského státu Evropské unie, na jehož území je uveden na trh**, pokud tento předpis zaručuje minimálně ochranu rovnocennou s požadavky podle § 3, odst. 1 ZoOBV (viz výše „výrobek je bezpečný“), a sice v případě, kdy nejsou požadavky na bezpečnost výrobku stanoveny normou dle písm. a) ani b) výše (§3, odst. 3 ZoOBV).
- d) výrobek, který je posouzen jako bezpečný podle **harmonizované české technické normy** (tj. takové, která přejímá příslušnou evropskou normu, na níž zveřejnila Evropská komise odkaz v Úředním věstníku ES a tento odkaz byl zveřejněn ve Věstníku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví), přičemž toto pravidlo se použije tehdy, nelze-li bezpečnost výrobku posoudit podle § 3, odst. 2 a 3 ZoOBV (písm. a), b), c) výše) (§ 3, odst. 4 ZoOBV)
- e) výrobek, jehož bezpečnost je při neexistenci pravidel uvedených pod písm. a) - d) výše určena podle:

- české technické normy, která přejímá jinou příslušnou evropskou normu než uvedenou v § 3, odst. 4 ZoOBV,
- národní technické normy členského státu Evropské unie, ve kterém je výrobek uveden na trh,
- doporučení Evropské komise stanovující pokyny pro posuzování bezpečnosti výrobku,
- pravidel správné praxe bezpečnosti výrobku uplatňovaných v příslušném oboru,
- stavu vědy a techniky,
- rozumného očekávání spotřebitele týkajícího se bezpečnosti (§ 3, odst. 5 ZoOBV).

Nebezpečným výrobkem je pak každý výrobek, který nevyhovuje požadavkům na bezpečný výrobek podle ZoOBV (§ 3, odst. 7 ZoOBV). Jinak řečeno, každý výrobek, který není možno zařadit podle výše

uvedených kritérií jako bezpečný - a přitom nemá význam, zda výrobek není bezpečný podle § 3, odst. 1 ZoOBV, či se za bezpečný nepovažuje podle § 3, odst. 2 až 5 ZoOBV - je výrobkem nebezpečným. Pro úplnost je třeba dodat, že možnost dosažení vyšší úrovně bezpečnosti nebo dostupnosti jiných výrobků představujících nižší stupeň rizika není důvodem k tomu, aby byl výrobek považován za nebezpečný.

Český zákonodárce tak při vymezení nebezpečného výrobku upřednostnil formální kritérium, kdy postačí, aby výrobek překročil či nevyhověl formálním, zejména „číselným“ limitům, a taková skutečnost bez dalšího znamená, že se z právního hlediska jedná o výrobek nebezpečný - aniž by bylo eventuelně možné přihlídnout ke konkrétním okolnostem, jako například výsledkům expertních analýz, které zjistí, že příslušná koncentrace dané látky v určitém výrobku žádné reálné nebezpečí pro spotřebitele nepředstavuje apod. - a následně je třeba učinit kroky předvídané ZoOBV, příp. dalšími právními předpisy. Uvedené legislativní řešení se autorce jeví jako ne zcela šťastné i s ohledem na text Směrnice, který upřednostňuje hledisko materiální[1]: nebezpečným výrobkem je zde výrobek takový, který nevyhovuje obecnému požadavku na bezpečnost ve smyslu čl. 2, písm. b) Směrnice, jehož textaci lze přirovnat k § 3, odst. 1 ZoOBV[2]; teprve sekundárně Směrnice stanoví další hlediska, podle nichž má být výrobek za bezpečný považován[3], a odkazuje na další, zvláštní předpisy a normy, které požadavky na ochranu zdraví a bezpečnost upravují.

Vyvození závěru o tom, že je určitý výrobek nebezpečný, s sebou z hlediska platného práva nese závažné důsledky; vedle obecné povinnosti výrobce a distributora, neuvádět na trh, resp. nedistribuovat nebezpečné výrobky (§ 5, odst. 3, resp. odst. 4 ZoOBV), stanoví ZoOBV těmto osobám další související povinnosti:

- (i) povinnost výrobce odebírat vzorky výrobků uváděných na trh a provádět zkoušky jejich bezpečnosti, za účelem zamezení existujících rizik (§ 5, odst. 5 ZoOBV)
- (ii) povinnost výrobce učinit opatření, která mu umožní být informován o bezpečnosti jím vyráběného výrobku i po jeho dodání na trh nebo do oběhu (§ 5, odst. 6 ZoOBV)
- (iii) povinnost výrobce nebo distributora upozornit spotřebitele na skutečnost, že výrobek je nebezpečný a stáhnout[4] jej z trhu a z oběhu (§ 5, odst. 6 ZoOBV)
- (iv) povinnost výrobce nebo distributora umožnit osobě, která vlastní nebo drží nebezpečný výrobek, aby jej mohla vrátit zpět výrobci či distributorovi na jejich náklady (§ 5, odst. 7 ZoOBV)
- (v) povinnost výrobce nebo distributora oznámit příslušnému orgánu dozoru uvedení nebezpečného výrobku na trh či do oběhu, a sice ihned poté, jakmile daný subjekt tuto skutečnost zjistil (§ 5, odst. 8 ZoOBV); v případě vážného rizika je třeba učinit kvalifikované oznámení v souladu s § 5, odst. 9 ZoOBV
- (vi) povinnost výrobce i distributora spolupracovat s příslušnými orgány dozoru na opatřeních směřujících k odstranění nebo omezení rizika plynoucího z nebezpečného výrobku (§ 5, odst. 8 ZoOBV)
- (vii) povinnost distributora účastnit se činností souvisejících se zajištěním bezpečnosti výrobků uváděných na trh, zejména předáváním informací o rizicích spojených s výrobkem (§ 5, odst. 10 ZoOBV)

Orgánům státní správy a orgánům územní samosprávy v přenesené působnosti je uložena obecná povinnost (§ 6 ZoOBV) činit v mezích jejich působnosti veškerá opatření, aby zamezily dovozu, vývozu a uvádění na trh výrobků, které nejsou bezpečné, nebo zamezily jejich dalšímu oběhu. O výrobcích na trhu, které jsou nebezpečné, jsou tyto orgány povinny informovat spotřebitelskou veřejnost všemi dostupnými prostředky, přičemž se na takové případy nevztahuje povinnost mlčenlivosti stanovená podle zvláštních právních předpisů (zákon č. [552/1991](#) Sb., o státní kontrole, v platném znění).

Dozor nad plněním povinností uložených ZoOBV vykonává Česká obchodní inspekce, avšak pouze

tehdy, nelze-li stanovit působnost orgánu dozoru podle zvláštních právních předpisů v závislosti na povaze konkrétního výrobku (příkladem zde mohou být krajské hygienické stanice, resp. Ministerstvo zdravotnictví, jde-li o předměty běžného užívání ve smyslu zákona č. [258/2000](#) Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění). Takto vymezené orgány dozoru jsou oprávněny provádět kontroly vlastností výrobků z hlediska jejich bezpečnosti; za tím účelem mají oprávnění například po dobu potřebnou k provedení kontroly zakázat uvádění na trh, nabízení nebo vystavování výrobku, existují-li odůvodněné informace, že je výrobek nebezpečný, příp. i nařídit okamžité stažení výrobku nebo série výrobku, které jsou nebezpečné a které již na trh uvedeny byly. Nesplní-li výrobce nebo distributor povinnosti mu uložené podle § 5, odst. 7 ZoOBV (viz bod (iv) výše) a zároveň je ohrožen život, zdraví nebo majetek, je příslušný orgán dozoru oprávněn k uložení pokuty i k nařízení zničení výrobku na náklad té osoby, která svou povinnost stažení výrobku z trhu a z oběhu nesplnila.

Výše pokut, které lze za porušení povinností stanovených ZoOBV uložit, dosahuje v závislosti na závažnosti, způsobu, době trvání a následcích protiprávního jednání až 50 000 000 Kč.

Příslušný orgán dozoru je dále povinen oznámit výskyt nebezpečného nepotravinářského výrobku Ministerstvu průmyslu a obchodu, které je v situacích vážného a bezprostředního rizika pro bezpečnost a ochranu zdraví spotřebitelů z těchto výrobků plynoucí odpovědné za hlášení do systému RAPEX. RAPEX[5] je evropský výstražný informační systém, který slouží k oznamování přímého i nepřímého rizika ohrožení zdraví nebo bezpečnosti spotřebitelů, kteří by se s nebezpečnými výrobky dostali do styku (systém se nevztahuje na výrobky potravinářské a farmaceutické).

V případě, že by riziko plynoucí z nepotravinářského nebezpečného výrobku mohlo přesáhnout území ČR, je stanovena povinnost MPO o výskytu takového výrobku neprodleně informovat Evropskou Komisi.

Mgr. Michaela Hájková, advokátní koncipientka
Advokátní kancelář HOLEC, ZUSKA & Partneři

[HOLEC, ZUSKA & Partneři](#)

Advokáti

Palác Anděl
Radlická 1c/3185
150 00 Praha 5

Tel.: +420 296 325 235

Fax: +420 296 325 240

e-mail: recepce@holec-advokati.cz

[1] Na podporu tohoto závěru lze uvést Rozhodnutí Komise 2004/905/ES, kterým se stanoví pokyny pro oznamování nebezpečných spotřebitelských výrobků jejich výrobci a distributory příslušným orgánům členských států v souladu s čl. 5, odst. 3 Směrnice; zejména se jedná o bod 3.2 Přílohy Rozhodnutí.

[2] Bezpečným výrobkem ve smyslu Směrnice je každý výrobek, který za běžných nebo rozumně předvídatelných podmínek použití, včetně požadavků na životnost, a případně na uvedení do provozu, instalaci a údržbu, nepředstavuje žádné riziko nebo představuje pouze minimální rizika slučitelná s použitím výrobku a považovaná za přijatelná a odpovídající vysoké úrovni ochrany zdraví a bezpečnosti osob, přičemž se berou v úvahu zejména:

i) charakteristiky výrobku, včetně jeho složení, balení, návodů k montáži a případně k instalaci a údržbě;

ii) vliv na jiné výrobky, jestliže lze rozumně předpokládat, že výrobek bude používán s jinými výrobky;

iii) obchodní úprava výrobku, označování štítkem, veškerá upozornění a návody k jeho použití a zneškodnění a veškeré další údaje nebo informace týkající se výrobku;

iv) kategorie spotřebitelů, kteří jsou vystaveni riziku při používání výrobku, zejména děti a starší osoby.

[3] Čl. 3, odst. 2 a 3 Směrnice, bod 3.2 Rozhodnutí Komise 2004/905/ES

[4] Za stažení se považuje opatření, jehož cílem je zabránit distribuci, nabízení nebo vystavování nebezpečného výrobku (§5, odst. 6 ZoOBV)

[5] Právním základem systému RAPEX je Směrnice Evropského parlamentu a Rady o obecné bezpečnosti výrobků (2001/95/ES); v ČR obsahuje příslušnou právní úpravu zákon o obecné bezpečnosti výrobků (č. [102/2001](#) Sb., v platném znění) a nařízení vlády č. [396/2004](#) Sb., v platném znění; pokyny a kritéria pro oznamování v systému RAPEX lze najít v Rozhodnutí Komise 2010/15/EU.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpečnostní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)